УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ 75 років Службі Народові

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City. N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-8740
— Тел. в Ню Йорку: —
BArcly: 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXVI. Ч. 195. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 23-го ЖОВТНЯ 1969 ЦЕНТІВ 15 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, OCTOBER 23, 1969 No. 195. VOL. LXXVI

— КОРОТКІ ВІСТІ —

Середа, 22 жовтня 1969

В АМЕРИЦІ

ГОСПОДИНІ И БІРЖА ЗАРЕАГУВАЛИ на повідомлення про шкідливість штучного солодива сайкламейту. На біржі зменшилася ціна на акції тих корпорацій, які продукують напої або харчі з сайкламейтом, бо власники цих паїв старалися їх позбувати. Збільшилися ціни на паї цукроварень, бо покупці за ними питали. Зареагували на вістку про шкідливість для здоров'я сайкламейту і домашні господині, які по крамницях дивилися, чи на напоях і харчах нема назви „сайкламейт", бо зараз їх відкладали набік. Та були й такі жінки, які заявляли, що вже 10 років п'ють соду з сайкламейтом, і це їм нічого не шкодить, тому далі питимуть її.

ОРБІТАЛЬНА КОСМІЧНА ЛЯБОРАТОРІЯ з 11-ма малими телескопами стверджує, що недавно відкриті молоді зорі в ґалактиці є ще гарячіші, як передбачалося. Астроном Висконсінського університету д-р Артур Д. Ковд заявив, що відносно „молоді" зорі в сузір'ях Оріон і Скорпіон мають гаряч 45,000 ступнів фаренгайта, на 5,000 вищу, як досі думали астрономи. Це свідчить про це, що ці „молоді" зорі мають більше маси і скорше „дозрівають", як давніше думали. „Молоді" зорі мають один мільйон років і мають температуру коло 10,000 ступнів фаренгайта. років і мають температуру коло 10,000 більйонів ступнів фаренгайта.

ПРЕЗИДЕНТ НІКСОН НА ПРЕСОВІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ в Білому Домі сильно обороняв кандидата на суддю Найвищого Суду ЗСА Клемента Ф. Гейнсворта. Він сказав журналістам, що переглянув всі закиди проти цієї номінації і не зміни прихильного становища до судді, якого хочуть знищити його політичні противники. Ніксон заявив, що не відкличе проєкту про номінацію Гейнсворта навіть тоді, коли б сам Гейнсворт цього бажав. Ніксон вірить, що Сенат таки найменує Гейнсворта, який дуже потрібний у Найвищому Суді ЗСА як представник консервативної правничої думки, яка конечна для втримання рівноваги в цій найвищій суддейській установі. Ніксон назвав закиди проти номінації — „вбиванням характеру" кандидата на суддю в Найвищому Суді.

ҐУРАҐАН ЛОРІ ЗАГРОЖУЄ СТЕЙТОВІ Луїзіяна, заалярмовані всі мешканці на південному узбережжі, шириною 750 миль. Ґураґан Лорі посувається в північному напрямку зі швидкістю 8 миль на годину. Сила цього ґураґану в його нутрі становить 100 миль на гадину. В деяких місцевостях в Луїзіяні припинено навчання в школах. Висота хвиль на ріці Міссіссіппі має становити від 3-ох до 5-ох стіп — передбачає місцеве бюро погоди. Обережні мешканці надбережних місцевостей вже втекли в безпечніші місцевості, бо мають гіркий досвід з цьогорічними ґураґанами — Одрі, Гільдою, Бетсі, Карлою та Камілею.

ЗМЕНШЕННЯ ОБОРОННОГО БЮДЖЕТУ на 4.1 більйона долярів спричинить те, що число промислових робітників, що працюють для оборонної промисловости, зменшиться на 212,000. Таке заявив контролер Пентаґону Роберт С. Мут на пресовій конференції, говорячи про плян Уряду поборювати інфляцію. Департамент Оборони звільнить 220,000 осіб із числа збройних сил, яке тепер становить 3.45 мільйона. З цивільних осіб, яке тепер становить 1.2 мільйона, що прцаюють для оборони, мають звільнити 68,000. Всіх осіб, які втратять працю у зв'язку з ощадністю на оборону, буде 500,000. Решта, до вже згаданих, прийде з-поміж двох мільйонів робітників, які затруднені в оборонній промисловості.

У СВІТІ

НА ЛЕТОВИЩІ У МОСКВІ СТРІЧАЛИ в минулу середу з великою парадою чесько - словацьку делеґацію. Летовище було прикрашене совєтськими, чеськими і словацькими прапорами, віддано 21 гарматній стріл і була виструнчена почесна чета. Назустріч гостям виїхала ціла совєтська „трійка" — голова Верховного Совєта Микола Підгорний, голова партії Леонід Брежнєв і прем'єр Алексєй Косиґін і всі вони розціловувалися з чеським президентом Людвіком Свободою, чеським партійним шефом -дром Густавом Гусаком та прем'єром д-ром Олдріхом Черніком. Всі ті чеські провідники, які співпрацювали були з Александром Дубчеком і підтримували були його — тепер таврували „антисоціялістичні і правокрильні кола", які „здеморалізували суспільність". Про совєтську інвазію до ЧССР не було згадки.

НА ФІЛІППІНАХ ПЕРЕВЕДЕНО військовий показ, як-то ґенерал Даґлас МекАртур 25 років тому перевів висад свого війська на острові Лейт і започаткував ним визволення Філіппін з-під японської окупації.

У ПЕЙПІНҐУ ПРОГОЛОШЕНО в газетах і через радіо тільки прізвища совєтських і комуно-китайських делеґатів, які в минулий понеділок розпочали переговори, ціллю яких є протидіяти дальшим прикордонним сутичкам та покращати культурні й господарські совєтсько-китайські відносини. Але про саму суть тієї конференції та її шанси не сказано ані слова.

ІНСТИТУТ СТРАТЕҐІЧНИХ СТУДІЙ У ЛОНДОНІ ОПРИЛЮДНИВ звіт свого делеґата, висланого до країн Близького Сходу, американця Роберта Е. Гантера, доброго знавця тамошніх відносин. Він стверджує, між іншим, що хоча Совєти стали після прогри арабів у війні з Ізраїлем з 1947 року їх політичними протекторами й відбудували мілітарну силу арабських країн, проте не користуються симпатією серед арабів. В Єгипті й Сирії арабські старшини неохоче прийняли совєтський військовий вишкіл і нагляд совєтських „дорадників". Московські військовики й цивільні емісарі живуть відокремлено, наче у власному ґетто.

У ПІВДЕННО - АФРИКАНСЬКОМУ СОЮЗІ ОБМЕЖЕНО права чорних автохтонів користуватись телефонами. Дозволено їм телефонувати тільки „в надзвичайних випадках" і службою.

АМБАСАДОРІВ 10-ОХ АРАБСЬКИХ ДЕРЖАВ ЗАПРОШЕНО у Вашингтоні до Державного Департаменту й спростовано перед ними газетні вістки, наче б американські вояки служили в ізраїльських уніформах або, наче б Америка сприяла, щоб американські громадяни затягалися до ізраїльського війська. Такі вістки поширилися в арабській пресі на тій основі, що Найвищий Суд вирішив, що прийняття американським громадянином ізраїльського громадянства не позбавляє його громадянства американського. Подвійне громадянство існує в багатьох державах — наприклад в Швайцарії.

Уряд оприлюднив документ про свої мирові заходи щодо В'єтнаму

Вашингтон. — Уряд видав тристорінковий інформаційний документ, в якому порівнюється стан В'єтнамської війни і становище до неї президента Л. Б. Джансона і ті зміни, які зайшли в цій проблемі від приходу нового Уряду. У тому документі стверджується, що на 20 січня ц. р. обов'язувала стратеґія „найбільшого натиску" проти ворога у В'єтнамі, що у практиці проявлялось в офенсивних діях. Попередній Уряд продовжував політику, яка шукала „військової розв'язки" В'єтнамської проблеми. В ділянці політичній попередній Уряд тільки дуже загальниково формулював американські умови для замирення у т. зв. Манільській декларації. Новий Уряд проголосив політику „в'єтнамізації" війни, себто передачу всього тягару воєнних дій південно-в'єтнамським збройним силам, без уваги на політичну ситуацію. Командування американських збройних сил у В'єтнамі отримало наказ вести воєнні дії під кутом ощаджування людських сил, з їх мінімальними жертвами. Проголошено чіткі умовини замирення: переговори про всі справи, також про 10 комуністичних „пунктів", вибори під міжнародною контролею, перемир'я під міжнародною контролею, згоду прийняти кожне правління у Південному В'єтнамі, яке тільки буде вислідом загальних виборів. Розпочато плянове відтягання війська і поки що відкликується 60.000 наземного війська. — Той документ роздано головно всім конґресменам і сенаторам. За пресовими коментарями — у Конґресі зросли настрої в користь вимоги през. Ніксона, щоб йому „дати час" вести мирову політику. Сенатська Комісія для закордонних зв'язків відкликала передбачене на кінець цього місяця переслухання в справі В'єтнамської війни на час після промови Президента до народу, заповідженої на 3 листопада ц. р.

Збільшення заплати за лікування в медичній опіці соціяльного забезпечення

Вашингтон. — Комісар соціяльного забезпечення Роберт М. Болл, зізнаючи в Палатній Комісії Способів і Засобів, заявив, що вплати за лікування в медичній опіці будуть збільшені з чотирьох до понад п'ятьох долярів. Це вже буде друге збільшення вплат на гонорари для лікарів, бо перша ставка в липні 1966-го року становила 3 дол., 1-го квітня 1968 року цю вплату збільшено до 4-ох дол. Виявляється, що не вистачає на те, щоб можна було платити винагороду лікарям, які домагаються зависоких гонорарів за свою працю. Лікарі були проти лікування в соціяльній опіці, але їхній спротив зміг тільки відкладати ухвалення закону про медичну опіку над пенсіонерами соціяльного забезпечення, який обов'язує від липня 1966-го року. Комісар Болл сказав, що не знати ще, на скільки буде збільшена вплата до соціяльного забезпечення, але певне те, що вона перевищуватиме 5 дол. місячно. Про це докладніше повідомить секретар здоров'я Роберт Г. Фінч в грудні ц. р. Правдоподібно збільшення вплат обов'язуватиме від 1-го липня 1970-го року. Конґресмен демократ із Ню Йорку Джекоб Г. Ґілберт критикував Уряд за те, що пропонує збільшити пенсії соціяльного забезпечення на 10 відсотків і то аж від 1-го квітня 1970 року, і одночасно збільшує вплату за лікування, що означає, що пенсії не будуть збільшені навіть на 10 відсотків, бо, як відомо, від пенсій відтягають вплату на лікарські гонорари. Демократи пропонують збільшити пенсії на 15 відсотків.

МИСТЕЦЬКІ ІМПРЕЗИ В НЮ ЙОРКУ ПІД ЧАС КОНҐРЕСУ АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ

Ню Йорк. — В неділю 26-го жовтня ц. р., себто у третій день 10-го Конґресу Американських Українців відбудуться деякі мистецькі імпрези, що з них можуть скористати й члени Конґресу, який тоді, мабуть, вже закінчиться. О год. 1 попол. у Літературно - мистецькому Клюбі при 2-ій Евеню буде відкрита посмертна виставка видатного українського маляра Бориса Крюкова — 53 образи різнородної тематики. У тому самому часі в домівці 64-го Відділу Союзу Українок в Народному Домі буде відкрита також малярська виставка — Жіночої творчости. — О год. 6 веч. у великій залі Українського Народного Дому співак - баритон Теодор Терен дає концерт пісень Станислава Людкевича.

Синод католицьких єпископів у Римі за колеґіяльну систему правління

Рим. — 9 „ділових груп", себто насправді Комісій Синоду католицьких єпископів, погодились щодо загальних засад, які запропонують 146-членному пленумові Синоду. Ці засади стверджують конечність увести колеґіяльну систему правління у Католицькій Церкві, при збереженні зверхности Папи. Синод поручає, щоб він збирався щороку та найменше раз на два роки, обов'язково, а не в залежності від волі Папи. Денний порядок Синодів має бути відкритий також для суґестій єпископів, а не залежний від волі Папи чи пак Курії. В усіх важливих справах, які стосуються всієї Церкви і мають загальне значення Папа і Синод повинні заздалегідь порозуміватись і не проголошувати своїх поглядів самостійно — ця вимога є критичним натяком на проголошення Папи в справі контролі народин, яке спричинило фермент і протести однаково серед світських мирян, як і католицьких духовників. Виявилося, що найбільш ліберальні погляди висловлювали французькі, бельґійські і німецькі кардинали, — найбільш косерватиені італійські і еспанські. Пала знову був особисто приявний на цілій сесії Синоду, 5-ій з черги, і сидів поруч головуючого на Синоді кардинала Анджельо Россі з Бразилії. Передбачають, що в суботу 25 жовтня ц. р. Синод буде закритий.

Соціяліст Віллі Брандт — новим канцлером Західньої Німеччини

Бонн. — У вівторок 21-го жовтня ц. р. „бундестаґ", себто нижча палата парляменту Німецької Федеративної Республіки (Західньої Німеччини) обрала 251 голосом проти 235 — голову Соціял-демократичної партії Віллі Брандта на нового канцлера. На ту більшість склалися голоси 224-ох соціял-демократів і решта голосів вільних демократів. Парляментарні вибори з 28 вересня цього року не дали абсолютної більшости ні одній із двох керівних німецьких партій — Християнсько-демократичній ані Соціял-демократичній. Соціял-демократи були перед виборами в коаліції з Християнськими демократами, що їх лідер Курт Ґеорґ Кізінґер був канцлером, а Віллі Брандт віцеканцлером і міністром закордонних справ. Після виборів соціял-демократи відмовилися від продовжування тієї коаліції і ввійшли в бльок з малою Вільно-демократичною партією. Лідер вільних демократів Вальтер Шеель буде новим міністром закордонних справ. Віллі Брандт дістав уже офіційне затвердження від президента Ґустава Гайнемана, також соціяліста, і склав у парляменті присягу. Заприсяження нового уряду було призначене на наступний день, середу 22 жовтня. У короткій промові новий західньо-німецький канцлер заповів, що він кластиме головний натиск на внутрішні реформи та що в ділянці закордонних справ сподівається покращання взаємин з Польщею, з якою — за його заявою — Німецька Федеративна Республіка рада би нав'язати дипломатичні взаємини. Новому канцлерові склав ґратуляції його попередник Курт Ґеорґ Кізінґер і передав йому урядування в канцлерському палаці. Ґратуляційну депешу прислав також президент Ричард Ніксон. В закордонній політиці Західньої Німеччини не передбачається великих змін, за виїмком хіба спроб покращати взаємини із Східньою Німеччиною та іншими сателітськими країнами.

Делеґація Конґресу ЗСА відвідає СССР

Вашингтон. — Представники американського Конґресу, конґресмени й сенатори, вже цієї п'ятниці відлетять до Москви, куди запросив їх совєтський уряд. Сподіваються, що це буде започаткована реґулярна виміна законодавців ЗСА і СССР. Делеґація складатиметься з 20 членів Конґресу, конґресменів і сенаторів, її очолюватиме сенатор демократ з Алабами Джан Дж. Спаркман. Делеґація відлетить із Вашинґтону на державному літаку. Вона буде в Москві два дні, а пізніше затримається в Ташкенті перед відлетом до Індії, щоб взяти участь в річних зборах Міжпарляментарної Унії, що була заснована в 1889 році, і ціллю якої є вможливлювати особисті контакти між парляментаристами різних держав.

Жінки відзначили 75-річчя УНС окремим днем на Союзівці

Союзівка. — Минулої неділі, 19-го жовтня, на цій оселі відбувся Жіночий День Українського Народного Союзу, що його зорганізував і влаштував Жіночий Комітет УНС із заступницею головного предсідника пані Марією Душник на чолі та яким жінки відзначили 75-річчя цієї установи. Крім пані Душник, у святкуваннях взяли ще участь головний касир Петро Пуцило та головні радні Марія Демидчук, Анна Чопик і Анна Дубас, як також ряд секретарок і секретарів Відділів УНС і багато гостей. Пані Душник відкрила програму Дня згадкою, що жінки становлять 40 відсотків членства УНСоюзу й опісля прочитала привітальну телеграму від Дороті Ендрю Елстон, скарбника З'єднаних Стейтів Америки. Привітальну телеграму прислала також Бетті Мартін від жіночого відділу Інституту Життьового забезпечення. У програмі письменниця Уляна Любович прочитала уривки з її книжки „Розкажу вам про Казахстан" із особистих переживань на совєтському засланні, Галина Сміндак, колишня редакторка англомовного „Українського Тижневика", говорила про публічні зв'язки українського жіноцтва в Америці, співачка і акордеоністка Ірина Біскуп виступила під час обіду і опісля в програмі, а Маруся Попович давала вияснення під час висвітлювання фільму п. Антона Шумейка з відвідин в Україні. Під час Дня Жіночий Комітет УНС вшанував найбільш заслужених для УНСоюзу жінок, між ними колишню довголітню заступницю головного предсідника та видатну громадську діячку пані Марію Малевич з Питсбурґу, наймолодшу секретарку 32-го Відділу УНС з Філядельфії студентку Анну Хомин, секретарку 187-го Відділу УНС Антосію Чупрун та секретарку 440-го Відділу УНС з Торонто пані Софію Куцу. Першу нагороду за здобуття найбільше нових членів УНС в цьому році здобула пані Стефанія Букшована, секретарка 340-го Відділу УНС з Нюарку, яка зорганізувала 32 нові члени. Другу нагороду здобула пані Люба Баско, а третю пані Стела Раєн з Джерзі Ситі.

Івана Ващука обрано вдруге до екзекутиви Мишиґенського Братського Конґресу

Дітройт. — В дні 13-го жовтня ц. р. відбулася тут, у Віттієр Готелі, Конвенція Братського Конґресу, центральної братської установи в стейті Мишиґен. Ця установа нараховує 49 членів-братських Союзів, серед них також і Український Народний Союз. Репрезентували Український Народний Союз два делеґати: головний контролер Іван Ващук і колишній головний радний Володимир Дідик. В Конвенції взяло участь понад 100 делеґатів. І. Ващук був головою Комісії членства і реєстрації. Крім звичайного порядку у програму Конвенції ввійшли доповіді з ділянки життьового забезпечення, в яких прелеґенти вказували на великі досягнення американських забезпеченевих установ та намічували напрямні дальшої забезпеченевої діяльности. Конвенція вибрала 10-тичленний екзекутивний комітет, до якого покликала, подібно як в минулому році, головного контролера УНСоюзу Івана Ващука. Місцева союзова громада, маючи свого представника в екзекутиві Стейтового Братського Конґресу, зуміє краще популяризувати Український Народний Союз та українську громаду серед американської спільноти. На Закінчення Конвенції, у вечірніх годинах, відбувся бенкет, під час якого виступала з дуже вдалим репертуаром Капеля Бандуристок місцевого осередку СУМА ім. Пилипа Орлика. Виступ Капелі здобув велике признання делеґатів і гостей Конвенції.

Чикаґівська Округа УНС змагатиме до осягнення передового місця

Шикаґо. — Минулої п'ятниці 17-го жовтня в домівці „Левів", 399-го Відділу УНСоюзу, відбулися організаційні збори великої шикаґівської округи, яка раніше, довгий ряд років, занимала перше місце поміж всіма союзовими округами щодо своєї активности на громадському та союзовому полі, а зокрема, як організатор великої кількости нових членів. Кожного року округа зростала на пів тисячі або й більше членів й була прикладом інших округ. В останніх роках активність цієї округи зменшилася і тому головною темою доповідей та дискусії на цих зборах була давня слава округи та як її завернути. Збори відкрив, вітаючи гостей і урядовців 16 Відділів округи, голова округи Микола Олек. Він згадав про актуальні проблеми округи, а зокрема, що справу збільшення членів та належну підготову до ювілею опери УНСоюзу, „Анна Ярославна", якої вистава відбудеться в Шикаґо в дні 29-го листопада ц. р. Основну доповідь про вагу цього ювілею

(Закінчення на стор. 4-ій)

УВАН у ЗСА видала Франкового „Мойсея" за редакцією проф. Ю. Шевельова

Ню Йорк. — У видавництві Української Вільної Академії Наук у ЗСА появилася окремим розкішним виданням поема Івана Франка „Мойсей". Видано поему за редакцією й із статтями проф. Юрія Шевельова — п.н. „Що ми знаємо про поему" та „Поза межі можливого: Другий ,Заповіт' української літератури". Крім статтей і повного, перевіреного тексту поеми „Мойсей" видання включає ще варіянти тексту, відкинені Іваном Франком, вірш „Паренетікон, VI", передмови І. Франка до другого видання „Мойсея" (Львів, 1913) та до російського перекладу поеми, що був виданий П. Дятловим 1917 року у Відні, як також уривок передмови до польського перекладу „Мойсея", виданого В. Кобрином 1913 року у Львові. Для порівнання надрукована також поема Корнила Устияновича „Мойсей", що була друкована 1891 року у львівській „Зорі". Теперішнє видання УВАН у ЗСА, надруковане з оригінальними ініціялами і заставками Олени Кульчицької і з присвятою її пам'яті, здійснено з грошовою підтримкою колишніх учениць середніх дівочих шкіл міста Перемишля та інших жертводавців. Появилася книжка на доброму папері у твердій полотняній обгортці в мистецькому оформленні Якова Гніздовського та за технічною редакцією Івана Замші. Друковано книжку в друкарні „Свобода"

АСТРОНАВТИ АПОЛЛО 12 ДОСЛІДЖУВАТИМУТЬ КРАТЕР НА МІСЯЦІ

Вашингтон. — Представник Аеронавтичної і Космічної Адміністрації повідомляє, що астронавти Аполло 12 плянують увійти до кратеру на Місяці, якого не видко з Землі. Цей кратер знаходиться недалеко так званої Снігової баби. Астронавти хочуть привезти частину того космічного корабля Сорвеєра, який впав на Місяць два і пів року тому. На Землі досліджуватимуть, які зміни зайшли в частинах Сорвеєра, що лежали на Місяці такий довгий час. Представник НАСА подає таку програму астронавтів Аполло 12. 1. Вони відійдуть від місячної модулі до віддалі півтори милі, 25 разів дальше від того, як відходили від модулі астронавти Аполло 11. 2. Астронавти Аполло 12 перебуватимуть на Місяці 31 годину і 30 мінут, 10 разів довше від астронавтів Аполло 11. 3. Вони пробуватимуть вперше надавати кольорові телевізійні передачі на Землю. Та спеціяліст в цих справах емеритований капітан фльоти Честер Лі сумнівається, чи вдасться перемогти технічної

Астронавти Аполло 12 роблять пробу, як вони ходитимуть по Місяцеві, куди вони прибудуть 19-го листопада. Тут вони одягаються. Астронавт Ален Бін прив'язує потрібні апарати командантові Аполло 12 Чарлзові Конрадові. Ці вправи відбуваються в Кейпі Кеннеді на Флориді.

трудноці і передавати кольорову телевізію. Астронавти Аполло 12 мають бути на Місяці о год. 1.53 по півночі 19-го листопада, всереду. Вже о год. 6-ій вранці має початися мандрівка астронавтів по Місяцеві. Друга мандрівка запляннована на південь того ж дня. По полудні 20-го листопада два астронавти, що будуть на Місяці, Чарлз Конрад і Ален Л. Бін старатимуться об'єднатися з астронавтом Ричардом Ф. Ґордоном, який кружляв довкола Місяця під час їхнього побуту на Місяцеві.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $18.00; six months $9.50; three months $5.00. For UNA members monthly 65¢.

Статті підписані їх авторами, не мусять відповідати становищу редакції.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Відповідальна розв'язка

Відомо, що кожна опозиція може бути відповідальною і безвідповідальною. Відповідальною є та опозиція, яка здає собі справу з наслідків своїх опозиційних тверджень і пропозицій, — безвідповідальна має на цілі тільки пакостити противникові. Галаслива критика на адресу президента Ніксона у зв'язку з війною у В'єтнамі поставила руба питання: чого, властиво, хочуть ті опозиціонери?

Поважний синдикований коментатор Роско Друммонд слушно звертає увагу на те, що виборча плятформа Демократичної партії рекомендувала „ступневе стягування" американських військ з В'єтнаму, — Ніксон заповів уже стягнення 60.000 війська і стягне його більше. Демократична плятформа відкидала „одностороннє стягування" американських військ, як також відкидала капітуляцію. Отож такі вимоги недавнього „В'єтнамського мораторіюму", як „негайне, повне й беззастережне" відкликання американських військ — це капітуляційне, цілком безвідповідальне становище. Безвідповідальною є зголошена нюйоркським сенатором Чарлзом Ґуделлом резолюція, яка вимагає відкликати всі війська ЗСА з В'єтнаму не пізніше 31 грудня 1970 року, бо навіщо радити такою резолюцією ворогові: „підожди до кінця наступного року — ми й так покинемо Південний В'єтнам!".

Зате є серед демократичних опозиціонерів президента Ніксона й відповідальні критики. Таким державним мужем є кол. віце - президент, противник Ніксона у президентських виборах Гюберт Гомфрі, який заявив, що він „не буде застромлювати ножа в спину президентові Ніксонові", — відповідальним критиком є голова демократичної більшости в Сенаті Майк Менсфілд, який закликає підтримати Президента в його мирових заходах, ба навіть відомий із своєї критичної постави „голуб" сен. Дж. В. Фулбрайт заявив, що „вірить у заяву Президента, що він змагає до миру". Сен. Менсфілд радить знайти власне „відповідальну" розв'язку В'єтнамської проблеми. Таку розв'язку можна знайти тільки в нарадах керівних військових і цивільних мужів. Праві екстремісти, які дораджують скинути атомову бомбу на Ганой, та ліві екстремісти, які дораджують капітулювати перед ворогом — не мають почуття відповідальности. Треба мати довір'я до президента Ніксона і його великого почуття відповідальности перед історією за добро країни і народу, за справу волі у світі.

Перестарілий „пророк"

У 6-му томі писань „вождя світової революції" В. Леніна є речення, за яке продовжують далі триматись, немов за рятівне коло, сучасні російські колонізатори-шовіністи у Кремлі. Ленін 50 років тому писав: „Питання стоїть лише так: або буржуазна, або соціялістична ідеологія. Середини тут немає, бо жадної „третьої" ідеології людство не виробило"... Якщо придивитись до життя ЗСА чи іншої клясичної капіталістичної країни, то легко побачити, як давно застаріло це твердження Леніна. Дедалі більше в демократичних державах уряди, від місцевих до федерального, призначають коштів на покращання життя народу, на розвиток шкільництва, на розбудову міст і т. д. Цей же процес відбувається й серед власників великих і менших підприємств: підприємства стають певною мірою співвласністю мільйонів працюючих робітників, які користуються відсотками з прибутків так само, як і фірма і взагалі держава.

Однак, провід ЦК КПСС, не маючи за що триматись, щоб оправдувати й далі існування колоніяльно - імперського СССР, вважає, що та думка Леніна і нині є актуальною. Насправді ж капіталізм, удосконалюючи державу, пішов шляхом далеких і важливих реформ, вигідних для всього народу, а не тільки для якоїсь групи, чи, як комуністи твердять, кляси.

Ще в 1918 р. Ленін написав був статтю під заг. „До американських робітників", в якій твердив, що „американські робітники не підуть за буржуазією, вони будуть з нами" . . . Тим часом, хоч і як мало американська преса чи політичні письменники інформують робітництво про важкий стан трудящих в СССР, про національні та релігійні переслідування „в країні Леніна" — все таки американські робітники відкидають „комуністично - соціялістичний шлях", що веде до диктатури однієї партії, нужди, безправ'я та переслідувань людини і народів.

„Вчення" Леніна настільки вже перестаріло, що в нього не вірять і самі комуністи, використовуючи його лише як фіговий листочок для прикриття великого злочину XX віку — комунізму.

В. Чапленко

НЕВІДНЯТНЕ СВІДОЦТВО РОДУ Й НАЦІЇ

У цивілізованих суспільствах кожна людина має прізвище, що його вона здебільшого від своїх предків успадковує. І прізвища — це те, що найдовше в історії зберігається, часто зберігається навіть тоді, коли мова, з якої вони походять, змінюється до невпізнаваности або й зовсім вимирає. У всіх европейських народів, в тому числі і в українців є багато прізвищ, що їхніх значень навіть їх носії не розуміють. І саме такі прізвища є свідоцтвом чи пашпортом, у якому записана давність даного роду. Я маю на увазі не такі прізвища, як от німецькі чи грецькі в українців, що є нащадками недавніх колоністів чи переселенців на Україну, а ті численні прізвища, які збереглися від тих часів, коли наші предки говорили мовою нашого субстрату, з якого в кінцевому висліді, через різні зміни на протязі тисячоліть витворилась українська мова.

Це такі прізвища, як от прізвище гетьмана Івана Мазепи, що його, до мого відкриття адигейського субстрату, ніхто не розумів або розуміли хибно. Це прізвище означає „молодик" (місяць), а дано це ймення дитині, мабуть, тому, що вона народилась тоді, як на небі був місяць - молодик. Прізвище „Петлюра" означає „гостроносий". Прізвище славетного українського співака та його небожа, колишнього редактора „Свободи" Луки Мишуги означає „несолений". Якщо у нас і в німців чи в англійців є прізвище „Леман" — „Leman", то воно скрізь як прозивка людини, а не того „лиману", що десь на низу Дніпра, означало „коханець" (в англійській мові це значення ще й досі збереглося). Прізвище шотляндського аристократичного роду і наше українське „Богун" того самого субстратного походження. Такі прізвища зберігались на протязі віків тому, що ними дорожили як свідоцтвом того, що їхні носії — „отецькі сини", „патриції", а не якісь там безбатченки, чи, як кажуть москалі, „иваны, не помнящие родства".

Коли взяти життя збірної одиниці, етносу, нації, то й тоді це має значення, бо воно свідчить про давність зформованого народу, більшу давність, аніж навіть вік його „зрозумілої" мови. І хоч ці прізвища в своїх етимологіях незрозумілі, але вони так, як і зрозумілі, фонетично й граматично входять в систему даної мови (однаково відмінюються тощо), ба й засвідчують своєю формою приналежність їх носіїв до певної нації.

Наприклад, прізвище на „енко" — це виразна ознака приналежности до українського народу. Те саме можна сказати про прізвища на -„ук", -„ак" і деякі інші форми. В тих українських прізвищах, де морфологічна форма не така виразна, їхню „українськість" підкреслює фонетика (напр., прізвища на -„івський" чи на -„ів"). І всі національно свідомі народи дбають про збереження національного характеру своїх прізвищ, а як це імперіялістичні народи, то ще й накидають свої прізвищні форми поневоленим народам, як це зробили росіяни в своїх азійських та кавказьких колоніях. І навпаки: той, хто зрікається свого національного прізвища чи його форми, стає відступником свого народу, перевертнем. Це вчинили в умовах давньої Польщі українські панські роди, позмінювавши свої прізвища в дусі польської мови, так чинило українське дворянство та міщанство в Росії, русифікуючись. На це свого часу нарікав Т. Шевченко, пишучи в своєму зверненні до „панів субскрибентів": „Та ось мені лихо на безголов'я! Єсть іще й такі паничі, що соромляться свою благородну фамілію (Кирпа — Гнучкошисенко-въ) і надрукувати в мужицькій книжці".

Це тривало аж до епохальних на Україні подій 1917 і пізніших років, коли такі людці намагались русифікувати свої прізвища якщо, може, не в морфологічній формі (оте „Гнучкошисенко-въ"), то хоч фонетично. Я знав одного інженера вже в 20-их роках, який своє українське прізвище на „енко" вимовляв по-російському: „Дьомченко". А українець з Північного Кавказу „Буденний" став большевицьким маршалом „Будьонним" (по-російському це прізвище було б „Будничний").

А що почало коїтися в цьому розумінні на Україні після другої світової війни! В атмосфері посиленої русифікації усякі пристосуванці, боячись звинувачення в українському буржуазному націоналізмі, писали свої прізвища „Нємченко", „Гнєденко" (член Академії Наук), „Рєзніченко". Талановитий співак, виходець з українського села Гнойовий, соромлячись цього, справді, не дуже приємного прізвища, замість того, щоб змінити його на „милозвучніше" українське, став називатись „Агнєвой". Український мовознавець Білодід у своїх російських публікаціях підписується „Белодед". Є тепер на Україні композитор „Філіпенко". Відоме галицьке прізвище „Думин" там тепер пишуть як „Думін". До Америки приїхав астронавт українського походження (з села!) як росіянин „Береговой".

Уже з цих прикладів видно (а їх можна б навести багато більше), що нашого часу граматичне й правописне оформлення прізвищ перестали вже бути тільки особистою справою окремих одиниць, як носіїв цих прізвищ, а перетворились уже на проблему національної ваги, на ознаку збереження чи затрати нації як такої. Правда, якщо мати на увазі сучасну „радянську" дійсність, то нещодавно виявилось, що не всі такі, як вище згадані факти, були явищем пристосуванської чи русифікаторської практики.

У цьому, 1969 році в Києві видано книжку Ю. Редька „Довідник українських прізвищ", за редакцією відомого мовознавця І. Варченка, який умістив у цій книжці ще й цінну свою статтю „До основ наукового вивчення сучасних українських прізвищ". А укладач цієї книжки Ю. Редько проаналізував усі типи українських прізвищ і уклав слівника, що охопив близько чотирьох тисяч їх. І от із цих передмов та статтей ми довідуємось, що часто - густо такі написання, як „Філіпенко" — це продукція малописьменних писарів чи секретарів тих установ, які видають пашпорти, оформлюють акти громадянського стану тощо. Подеколи такі письмаки навіть щиро думають, що коли вони пищуть „і" з крапкою, то це вони пишуть по-українському.

Отож Ю. Редько, щоб зарадити цьому лихові, і уклав цей посібник, звертаючись у передмові до „працівників відділів запису актів громадянського стану та паспортних столів, до працівників редакцій і вчителів, як також і до тих працівників навчальних закладів, які видають атестати, дипломи та інші документи про освіту" (стор. 31). А що цю книжку видало в-во „Радянська Школа", то він і має стати трохи чи не офіційним підручником. Правда, атмосфера там така, що „передбачливі" людці не діймають віри навіть офіційним вказівкам, якщо вони мають на меті забезпечення справжнього національного розвитку нашого народу. Адже Київське радіо навіть у звучанні подає прізвище композитора як „Філіпенко". Але цінности й корисности цього посібника не можна не визнати. Автори ж отих статтей з'ясували правила граматичної побудови українських прізвищ, їх відмінювання („Михайлів" — „Михайлова", „Михайлову" і т. д.), правопис, наголошування. У слівнику в них цінне те, що вони повиправляли неправильні написання прізвищ відомих тамтешніх діячів, наприклад, „Подгорний" на „Підгірний", „Полторацький" — на „Півторацький", „Крвавич" — на „Кривавич" тощо.

Правда з деякими їхніми порадами не можна погодитись. Напр., на пораду І. Варченка (про це сказано в примітці на стор. 55) Редько визнав можливими неузгоджені форми в жіночих прізвищах „Марія Юськів" (замість „Юськова"), спираючись на хибну інформацію Варченка, що нібито і в центральних областях України ці форми можливі. Це неправда. Ці хибні конструкції виникли в німецьких канцеляріях у Галичині, бо німці, не розуміючи граматичної системи української мови, вимагали графічної тотожности у прізвищі чоловіка і його жінки. Неправильно вони пищуть „Іщук" („і" з однією крапкою) замість „Їщук", бо ця форма походить або від імення „Їсько"

(Закінчення на стор. 3-ій)

Роман Ільницький

ПІСЛЯ СИНОДУ

Вістка про ухвали Синоду Єпископату Української Католицької Церкви врадувала і ніби аж потрясла українською суспільністю. Чотирирічні змагання за патріярхальний устрій УКЦеркви закінчилися перемогою. Українські єпископи виявили однодушність і своїми рішеннями створили нову велику, історичну дату в житті нашої Церкви, українців поза межами рідної землі, а може й в житті цілого українського народу.

За згодою Папи Павла VI УКЦерква схвалила для себе новий статут, який досновно міняє її відношення до Ватикану. Відтепер на чолі УКЦ стоятиме її Верховний Архиєпископ (а коли Папа прихилиться до прохання Синоду, то Патріярх) з такою владою, яка ще вчора належала Східній Конґреґації. Основний сенс римських ухвал полягає в тому, що УКЦ усамостійнилась і перебрала владу над собою до своїх рук. Відтепер вона сама рішатиме про своїх єпископів та про їх вибір і сама визначатиме напрямні своєї церковної політики на внутрішньому і зовнішньому відтинках. Патріярх і його Синод будуть найвищими адміністраторами, церковними політиками і репрезентантами УКЦ. Папа буде, самозрозуміло, і далі її найвищим зверхником та учителем Христової науки.

Правда, новий статут УКЦ ще не проголошений і його деталі невідомі, проте не може бути сумніву, що головні його постанови йдуть по таких магістралях, як тут їх зреферовано. Суть бо патріярхального устрою полягає насамперед в автономії дотичної Церкви, у повному її самоврядуванні і в націоналізації її духа, політики і адміністрації. Коли б відняти ці головні риси від патріярхату, то він перестав би ним бути.

Ухвали Римського Синоду УКЦ, як уже сказано, це частина історії нашого народу. Вони міняють Берестейську унію 370-літньої давности і підносять нашу Церкву на вищий щабель розвитку і престижу.

Нові проблеми — нові трудноці

Кажуть, що державу легше здобути, як її втримати. Цю думку з повним правом можна приложити також до УКЦ. На здобуття патріярхату треба було 4 роки, а на його розбудову і втримання треба буде тривалих зусиль багатьох десятків років, а може й цілих поколінь. Поки ми перебуваємо на чужині — це завдання особливо складне і виїмково трудне. Патріярхат — це суверенна влада частини українського народу над одною — дуже важливою — ділянкою його духового життя. Це, як хочете, український уряд, зредукований до одного міністерства віровизнань і освіти. І так до нього треба віднестися і під таким кутом плянувати його розбудову. Це повинна бути проба наших державних здібностей на поменшеному відтинку державної відповідальности. Підходячи так до проблеми, уряд нашого Патріярха повинен бути розбудований на державний лад. В ньому повинні — і напевно будуть — департаменти різних справ, їх підвідділи, шефи, референти, знавці, експерти, комітети тощо.

Насамперед треба буде йому забезпечити реґулярну співпрацю з Ватиканом і всіма його конґреґаціями, і тому видається, що в Уряді Патріярха повинні постати департаменти зовнішніх справ, департаменти віри, східніх проблем, зв'язків з іншими віровизнаннями тощо. Само собою департаменти мали б бути очолені найкращими нашими фахівцями, що могли б зі знанням справи вести ці відділи не тільки у співпраці з Ватиканом, але також з національними Церквами інших народів, зокрема тих, в яких живуть українці. Уряд Українського Патріярха матиме офіційні зв'язки з Церквами ЗСА, Канади і з всіма тими, де є наші єпархії і єпископи. Окрема справа це зв'язки зі Сходом і зокрема з Україною, де перебуває основна маса вірних УКЦ. Про делікатність цієї проблеми не приходиться багато писати.

Створивши свій Патріярхат, УКЦ може підсилити вже започатковані добрі стосунки з Українською Православною Церквою і довести до співпраці з нею на таких відтинках, як питання календаря, церковно - богослужебної мови, шкільництва, церковних традицій, точне визначення прав і обов'язків вірних у питаннях відвідування богослужб католиками в православних церквах і православними в католицьких, сповіді, приймання св. тайн тощо. Думається також про намічення шляхів і методів постійного діялогу між тими Церквами і спільної охорони церковної спадщини українського народу.

Не меншої ваги є питання співпраці з Карпато - Руською Церквою. Це велика і могутня організація з поважною традицією і набутою гордістю із своїх досягнень. Контакти між нею і УКЦ тим природніші й легші, що обидві Церкви — католицькі і того самого обряду. Ще важливіше, що й вірні того самого етнічно - територіяльного походження. Все це може дати добрий старт до співпраці, але було б помилкою, коли б УКЦ не пошанувала виробленого десятиліттями почуття самостійности тієї Церкви і хотіла б перебрати над нею зверхництво без якоїсь автономії в ділянці, скажімо, мови, якихось, може, відрубних традицій дощо. Співпраця може вдатися тільки на базі толеранції, або, назвімо це, автономізму. Рішальною повинна бути воля самих вірних і їх Владик. Співпраця цих двох Церков — це справа історичної ваги. Злучивши їх сили разом, ми і вони відразу стали б значущим чинником у Вселенській Церкві і тим більше в ЗСА. Не говорімо вже про те, що вони, об'єднавшись, могли б куди сильніше проміньовувати на Україну, що, до речі, є, а власне повинно бути, їх головним завданням.

Хотілося б ще звернути увагу на шкільництво і виховання молоді. Це капітальне завдання і, на нашу думку, його може успішно розв'язати тільки Уряд Патріярха. До шкіл треба підійти систематично і з широким пляном, маючи на думці всіх українців, а не плянувати розбудову з позиції одного міста, однієї єпархії чи навіть однієї держави, а може й одного віровизнання. Департамент шкільництва при Уряді Патріярха мав би стати одною з найважливіших, з національного погляду, установ на чужині. Там кувалась би наша педагогічна думка і там плянувалась би мережа наших парафіяльних шкіл. Така мережа, яка не залишила б ні одної більшої української громади.

Про гроші говорили представники мирян на Синоді. Їх речник, проф. Василь Маркусь, запропонував зібрати 10 мільйонів долярів основного капіталу. Це, очевидно, величезна сума, але не завелика, якщо визначати її мірою здорової, відродженої, амбітної суспільности, якою показались українці за кордоном в часі їх імпозантних зусиль за створення Патріярхату впродовж останніх чотирьох років.

„Англо-українського словника" не можна купити в магазинах в Україні

Київ. — Випущений цього року в Києві „Англо-Український Фразеологічний словник" виявився „засекреченим" виданням. „Радянська Україна" з 11 жовтня опублікувала листа-запит одного з читачів, який прохав „описати той словник та де його можна придбати?" На те редакція „Радянської України" відповіла: „Англо-український фразеологічний словник вийшов з друку у видавництві „Радянська школа" нинішнього року. В ньому перекладено на українську мову 30 тисяч англійських фразеологічних виразів. Упорядкував видання К. Т. Баранцев. Заступник директора магазину „Книга поштою" О. А. Равинський повідомив, що його можна одержати у них післяплатою. Звертайтесь на адресу, Київ, вулиця Попудренка, магазин „Книга - поштою". Серед населення України було і є відомо, що хто випише якусь книжку через відділ „Книга - поштою", той потрапляє в картотеку відділу, яким цікавляться не тільки видавництва, а й КГБ, як раніше — НКВД. Відсутність звичайного продажу через книгарні й магазини виявляє небажання режиму, щоб населення України вивчало англійську мову на власну руку.

Інж. Валентин Сімянців

СТУДЕНТСЬКІ ЧАСИ

СПОГАД
ЧЕХО-СЛОВАЧЧИНА, РОКИ 1923-1929

(3)

Стаж в нашій Армії та якісь там військові заслуги — Залізний Хрест. А більше я ніде не був записаний — ні у партії, ні в організації. А вже були такі, що кудись повскакували. Ото такі думки іноді приходили . . .

Дістав я на тій кухні свою першу платню. Щось не мало. Нова турбота: що за ті гроші набути в першу чергу? Необхідно, і то дуже, доповнити (скорше зачати) ґардеробу. Коли блюза („пінджак") якось трималися, сорочку і білизну прав з вечора, щоб до ранку висохла, так штани (оті штани — і чого вони так дерлися страшно швидко?) підкачали, дуже ветхі. Правда, я вже не нашивав, як в Калішу, латав різними кольорами, підбирав барву. Але матерія була така тендітна, що під голкою розповзалася.

Так отож зачав мріяти про нові штани. Ще знаючи, що одержу платню, уже розпитувався, приглядався, обмірковував. Навіть уявляв, як то мені буде файно в нових штанах. А потім куплю черевики, потім, ще потім і колись . . . буду як і всі.

В отой вечір, коли дістав гроші, знайшов мене поручник Г. з Окремої Кінної Дивізії. Він ходив в уніформі і в кубанці-шапці. (Пригадують, мабуть, пражани того поручника). Оповів мені, що от пан генерал І. О-Н. мусить негайно кудись виїхати в нашій справі. Гроші, мовляв, є, та десь затрималися і не прийшли в свій час. А пан генерал мусить зараз же виїхати. Так він ото збирає позички на подорож. А як гроші від когось там прийдуть, може навіть завтра, натякав поручник, він зараз же поверне.

Згадав я про свої штани, та тільки як поручник щез. А все ж тішив себе сам. Ну, так за пару день, а нові штани будуть. Та якби чекав на ті гроші, прийшлося б вік ходити без штанів.

І як я міг повірити у якісь дипломатичні здібності того генерала? А може він і не знав про „здібності" свого адьютанта?

А на штани так і не заробив тоді.

Як я згадував, мене викинули з праці в кухні за пару день після тої „на пару день" позички.

Була в той вечір у ресторані навала люду, і все, що було в кухні, пішло на столи гостям. Для персоналу нічого не лишилося з готовленого на вечерю. В таких випадках гріли ковбаски, дуже смачні чеські „вуршти". І, хоч дехто нарікав, їли ті „вуршти" зі смаком. Особливо наша братія з польських таборів ще тоді не навчилася коверзувати їжею та й рахувала то за гріх.

Кухарі доручили мені видавати ті „вурштики" персоналові. Підходять панночки, що розносять їжу в ресторані, а я наділяю (скільки хто схоче) тими ковбасками. Ніхто нічого. Жартуємо — який то добрий ресторан, що все гості з'їли, а ми голодні.

Аж біля віконця панночка О. П. питається, що на вечерю. А я їй ті вурштики подаю. Вона ж закопилила губи і сказала щось, ніби як собача їжа, про ті вурштики.

Обурило мене те. Та й тяжко б стерпів хто з тих, що роки голодував у польських таборах. Я відповів таки поганим дотепом, який можна було розуміти і так і сяк. О. П. захихикала, вурштики взяла і побігла собі. За О. П. в черзі стояла інша панночка і за той дотеп на мене так подивилась, сказавши тільки „гай, гай", що усмішка з мого обличчя зникла. Я і сам відчував, що годиться для О. П., не годиться для кожного. Та було вже пізно.

Чи та друга панночка (мабуть, так) щось сказала О. П., чи може й сама вона стямилася (навряд чи), що її хихикання не було на місці, тільки чую заливається гіркими сльозами. Чується, мовляв, дуже діткнута моєю касарняною мовою.

Полетіло те як по дротах. Уже всі знають, що Є. образив О. П.

Спершу прийшов той кооператор з Волині, директор цього підприємства, і мені порядно вичитав.

Мовчу я — знаю, що винен.

Потім уже налетів на мене заступник директора, полковник Ф., і вже з лайкою, і на закінчення, мовляв, за такі дотепи і по пиці б'ють. Як сказав він мені отаке, так чи винен чи не винен, а чувся я як ошпарений. Зірвався та до полковника:

— Спробуйте, пане полковнику! — та до нього ближче підходжу.

Утік той захисник чести. Не схотів спробувати, як ляпають полички на моїй вигодуваній пиці. А як нахвалявся!

Що говорив п. Ф. з директором — не знаю. Мабуть, і далі робив із себе героя. Тільки директор прийшов на кухню, сказав мені доробити, що належить на сьогодні, і вже більше на працю не виходити. А завтра зголоситися до Громкому в урядові години.

Дорога від того Козячого майдану до Погожельця все іде підгору. З одного боку стіна відділяла якийсь парк, а з другого доми. Була то вже рання осінь. Ходив я тою дорогою завжди помалу. Все розглядався. Гарно там. З горбка і вогні Праги видно. А найбільше затримувала музика. Чехи ж на ввесь світ знані музики. І не було вечора, щоб з якогось вікна не чути було або скрипку (а я ж так люблю смикові інструменти) або піяніно, а то й цілий, мабуть, домашній концерт. Відпочивав я тою дорогою після праці.

(Далі буде)

ВІСТІ з УККА

До уваги делегатам Х Конгресу Американських Українців

У п'ятницю 24 жовтня 1969 р., першого дня праці Х Конгресу — реєстрація делегатів від 8 до 10 ранку в готелі „Комодор", при вході в залю „Віндзор Гол", в якій першого дня буде відбуватись Х Конгрес. Наступного дня, в суботу 25 жовтня, будуть працювати всі 14 Комісій Конгресу: частина з них у кімнатах біля „Гренд бол рум" готелю „Комодор", у так зв. „парлорах", а частина в приміщенні Українського Інституту Америки, про деталі буде оголошено на місці. У великій святковій залі „Гренд бол рум" у суботу ввечорі відбудеться бенкет. У неділю 26 жовтня делегати зберуться в готелі „Комодор", де після звітів і запитів — затвердять із відповідними змінами Статут УККА та виберуть керівні органи Українського Конгресового Комітету Америки на наступну каденцію. Телефон готелю „Комодор": (код 212) 686-600. Готель „Комодор" знаходиться при Парк евню і 42-й вулиці в центрі Ню Йорку.

Відомості щодо Програми праці Х Конгресу

Вироблено плян Програми праці Х Конгресу Американських Українців. У загальних рисах Програма наступна: після реєстрації делегатів від 8 до 10 год. ранку в п'ятницю 24 жовтня — о 10-й г. відбудеться офіційне відкриття Конгресу, з внесенням прапорів, відспіванням українського і американського гимнів і молитвою. Після прийняття Програми праці Х Конгресу Реєстраційне Бюро повідомить про стан делегатів Конгресу. На 10:30 заплянowано вибір Президії Конгресу та проголошення складу Номінаційної і Статутової Комісій, після чого відбудеться вибір інших Комісій Конгресу. Від 11-ої години ранку розпочнуться звіти: президента УККА проф. д-ра Л. Добрянського, заступника президента УККА И. Лисогора, касира УККА д-ра Я. Падоха, голови Шкільної Ради УККА проф. д-ра Е. Жарського, референта справ молоді інж. І. Чуми, голови Контрольної Комісії УККА мгра І. Винника, редактора англомовних видань УККА д-ра В. Душника.

Після спільного полуденка, з американськими гостями, які виголосять короткі промови - привіти, від 2:30 до закінчення першого дня праці Х Конгресу — обговорення і дискусія над звітами.

У суботу 25 жовтня працюватимуть всі 14 Комісій Конгресу, з них 6 Комісій до полудня, а 8 по полудні, щоб члени Комісій мали змогу брати участь у працях делегатів Конгресу. Кожна Комісія має одного референта, який підготовляє одного чи двох співдоповідачів. Завдання кожної Комісії полягає в схопленні сучасних проблем і плянуванні найбільш видайної праці на майбутнє; що і як ліпше зробити — це підлягає рішенню делегатів Х Конгресу Американських Українців. Референти Комісій рекомендують, а не призначають, голів Комісій — їх обирають делегати Конгресу. Звіти керівних органів УККА з діяльности за попередню каденцію будуть виголошені першого дня праці Х Конгресу. Вся праця 14 Комісій має бути головно звернена не на минуле, а на сучасне і в проєкції — на майбутнє, мають бути виявлені і визначені проблеми та зроблені рекомендації, яким шляхом їх найкраще треба буде розв'язувати в дальшій праці Українського Конгресового Комітету Америки, на чолі з Екзекутивою УККА.

Третього дня Конгресу голови і референти Комісій порозуміються вранці з Резолюційною Комісією, передаючи їй висліди праці для остаточного оформлення їх Резолюційною Комісією. Делегати будуть ставити запити до голів Комісій на Пленумі. Крім того, делегати Х Конгресу Американських Українців мають обговорити й затвердити змінений Статут УККА, а в кінці вибрати керівні органи УККА на наступну каденцію.

Пам'яті д-ра І. Подригулі

(В 40-ий день смерти)

8-го серпня 1969 року в Клівленді замкнув навіки очі д-р І. Подригуля. Упав як дуб, бо кремезний і здоровий його організм не подолав недуги.

На чужині далеко поза дорогою і незабутньою Волинню перестало битись серце, сповнене любов'ю до України, до Церкви і Бога, до професії лікаря - психіятра. Бо покійний лікував не тільки зболіте тіло, але зболілу людську душу.

Покійний д-р І. Подригуля, як дитина працьовитих селян з Волині, пішов в світ служити Богові і Україні. Скінчив богословські студії у Варшаві і перейшов студіювати медицину в Празі, де і одержав диплом лікаря. І гадалось, що дійшов до всього, про що мріяв. Та прийшла світова завірюха, 2-го світова війна, а з тим незавидня доля лікаря чужинця в Німеччині. Тяжко було чесному лікареві задоволити працедавців і робітників. Лікар тоді одною ногою був на волі, а другою в концентраційному таборі.

Побут пок. д-ра І. Подригулі в таборах переміщених осіб, то вир праці професійної і суспільно-громадської. Покійний був титаном праці до останніх хвилин життя. Жив не тільки для родини, але і для української громади і Церкви, а також для професії, бо добився в Америці високого становища лікаря психіятра.

Здавалось, що по тих всіх трудах прийде спокійне життя, та невмолима смерть все перервала.

Життєвий звіт пок. д-ра І. Подригулі то служіння Богові і Україні. Покійний не змарнував талантів, даних йому Богом.

На панахидах і в похороні Покійного взяла участь велика кількість знайомих, приятелів, співробітників і колег лікарів, а клаптик України в Бавнд Бруку прийняв тлінні останки пок. д-ра І. Подригулі між мовчазних, але заслужених, співжителів.

Запевняємо дружину і сина пок. д-ра І. Подригулі, що пам'ять про нього буде між нами довготривалою.

д-р В. Помірко

ВШАНУВАЛИ ПАМ'ЯТЬ ПРОФ. МИКОЛИ МАРКЕВИЧА

Ню Йорк. — Рівно в четверту річницю смерти професора Миколи М. Маркевича, відомого науковця, мовознавця і перекладача, з ініціятиви п-и Надії Назар було відслужено Панахиду в суботу 18 жовтня, в Свято-Троїцькій Церкві в Ню Йорку. П-а Надія Назар, саме вже в пенсійному віці, опікувалась по-материнському сл. п. проф. Миколою Маркевичем до кінця його життя.

Читайте українські книжки і газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила

Відбувся вечір, присвячений Києву

Ню Йорку. — Заходами 64 Відділу СУА відбувся в УНДомі, в суботу 18 жовтня вечір, присвячений столиці України. Глова Відділу п-і Марія Савчак, привітавши гостей, попросила до слова культурно - мист. референтку Відділу п-і Євгенію Єнсен, яка прочитала короткий реферат про минуле й сучасне Києва та поезії Євгена Маланюка і Петра Дорошка, присвячені Києву. Атракцією вечора був показ надзвичайно цікавих і вартісних прозірок з Києва, які висвітлив Вячеслав Вишневський. Влітку минулого року він відвідав Україну і всю свою увагу зосередив на Києві, зокрема його архітектурі та історично - релігійних пам'ятках. Добре підготувавшись до мандрівки по Україні й вивчивши історію Києва, п. В. Вишневський знав наперед, що і де фотографувати. З допомогою далековидної сочки він зумів фотографувати архітектурні історичні пам'ятки, звичайно недоступні для оглядача, в тому навіть порожню тепер віньєту — ображення в якій колись був герб Гетьмана І. Мазепи. Бажанням усіх присутніх було, щоб такий показ відбувався по всіх Школах Українознавства, як найцікавіша виглядна лекція з історії України і нашої столиці. Після показу прозірок присутні оглядали ще маленьку виставку поштових карток з видами Києва.

Двомісячник української дитячої книжки

Ню Йорк. — Діючий голова Правління Об'єднання Працівників Дитячої Літератури ім. Л. Глібова, ОПДЛ, мгр. Леся Храплива інформує, що вже четвертий з черги Двомісячник української дитячої книжки заплановано на місяці листопад — грудень 1969 р. Відрізнятиметься цей Двомісячник від попередніх тим, що впродовж тих місяців буде посилено поширюватись між читачами також література для молоді, включно з пригодницькою фантастикою у формі повістей. Двомісячник буде проходити і як пропагандивна акція видань ОПДЛ та збірка на нові видання. Для доступу до найширших кіл українських батьків Правління ОПДЛ видало „Бюлетень-каталогу та тісно співпрацює з Шкільною Радою УККА, що дбає про поширення й покращення українського шкільництва.

НЕВІДНЯТНЕ СВІДОЦТВО

(Закінчення зі стор. 2-ої)

(„Йосип"), або від субстратного „ищієн", але в обох випадках тут є йотація. Їхнє штучне правило про наголошування прізвищ на „енко" призвело до того, що вони наголошують „Антоненко" (замість „Антоненко").

Але в основному це, кажу, корисне видання. І нам, як свідомій частині українського народу, годилося б узяти його собі для наведення ладу в нашому прізвищевжиткові. Бо це ж не секрет, що в нас є справжнє відступництво в цьому розумінні, коли замість колишнього, наприклад, „Сидорука" маємо тепер „Паулса" чи „Полса", і неправильні оформлення прізвищ, які через те фактично випадають із системи нашої мови, бо їхні форми накинули нам окупанти наших земель. Наприклад, пашпортне прізвище письменниці С. Парфанович було „Волчук", є ще живий український письменник „Волков". Колись відомий наш науковець з таким прізвищем, опинившись на еміграції, змінив таку форму свого прізвища на „Вовк", — чом би й цьому чоловікові не зробити так? Була ж добра нагода для цього в момент одержування американської державної приналежности. А хіба це добре буде що в історію нашого національного мистецтва увійде талановитий скульптор з презвищем, оформленим по-польському, — „Черешньовський? Те саме можна сказати про прізвище мисця „Гніздовський".

Якже хтось, може, скаже, що й старі наші письменники та діячі не додержувались у своїх прізвищах законів української мови і писали „Котляревський", „Драгомано", „Грушевський", „Єфремов", то на це можна сказати, що то були діячі невиразної доби в історії нашого народу коли й мова наша не була впорядкована. А тепер уже не те, і наші письменники, діячі чи й звичайні одиниці нашого народу повинні навіть прізвищами не нагадувати про прикре минуле нашого народу, а в майбутнє піти з „чепурними" українськими прізвищами, як з умитими обличчями.

МАРКИ З НАГОДИ ПОСВЯЧЕННЯ СОБОРУ СВ. СОФІЇ

Відбитка Добродійного Бльочка з нагоди посвячення Собору Святої Софії в Римі, виданого парафією св. Володимира і Ольги в Чикаґо. Такі бльочки вручено всім членам Єпископату УКЦ та запрошеним римським достойникам на концерті в Палацо Піо в Римі. Є Нарафії лишилася ще певна кількість цих бльочків і коли б хто схотів би їх набути, прошу звертатися на адресу: Lidia M. Smyk, 190 N. Broadway, Coal City, Illinois 60416.

БРИТАНІЯ ВИСЛАЛА в минулу неділю до Північної Ірляндії дальших 600 вояків задля скріплення тамошніх 8.000 військовиків, висланих туди раніше для заведення ладу і спокою. Наприкінці минулого тижня згинули у столиці Північної Ірляндії Бельфасті три особи, вбиті під час бурхливої демонстрації протестантів, невдоволених рішенням автономного північно - ірляндського уряду під натиском збоку Лондону — розв'язати спеціяльну поліційну формацію, яка насправді є „твердим зерном" войовничих протестантів, що не хочуть дати рівних прав в політиці, праці й інших ділянках життя — католицькій меншині.

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЗАБЕЗПЕЧЕНОВИЙ Інститут стверджує, що в місяці серпні ц. р. 5.640 осіб згинули в автомобільних катастрофах, а число поранених становило 690,762 особи. Економічні втрати внаслідок цих випадків становлять вперше в історії ЗСА суму, що перевищила два більйони долярів. В перших вісьмох місяцях ц. р. економічні втрати внаслідок нещасливих випадків на шляхах і вулицях ЗСА становлять 10.4 більйона дол., а в тому самому часі 1968-го року вони становили 8.9 більйона дол. Втрати в серпні ц. р. виносили 2,015,000.000 долярів.

ТРЕТЯ ВИСТАВКА ТВОРЧОСТИ МОЛОДІ

Учасники Виставки, яку влаштував 64-ий Відділ СУА в Ню Йорку, в дні її відкриття, 28-го вересня 1969 р. На фото: крім молодих виконавців (учасників), маестро Яків Гніздовський (зліва), голова Відділу п. Марія Савчак та виховна референтка Відділу п. Віра Сушків.

Студентський літературний кружок відзначає Ювілей Котляревського

В двістіріччя від народження клясика української літератури Івана Котляревського (1769-1869) поета, драматурга, гуманіста й чільного представника доби Просвічення в Україні, автора найбільш мистецької, за словами шведського вченого Альфреда Єнсена, травестії Вергілевої Енеїди в европейській літературі, Український Студентський Літературний Кружок (УСЛК) при Манітобському університеті влаштував у головній бібліотеці університету виставку книжок І. Котляревського й літературних праць про нього.

Виставка, яка триває від 30 вересня до кінця жовтня, включає між іншим теж друге видання Енеїди з 1808 р. й інші давні й найновіші публікації як також кольорову копію портрет І. Котляревського роботи Л. Боровиковського й ілюстрації до Енеїди. Виставка включає п'ять ґабльот. Влаштуванням її занялися студентки: Зоряна Гриценко, Софійка Качор, і Віра Гриценко.

В п'ятницю, 17 жовтня, о год. 8:00 веч. Літературний Кружок організував для своїх членів вечір, присвячений І. Котляревському, на якому прочитано дві праці „І. Котляревський — поет і драматург" (студ. С. Качор) і „І. Котляревський — гуманіст і просвітитель" (студ. З. Гриценко).

„Ленінізм" у Будинку Композиторів України

Київська преса повідомила, що в збудованому у минулому році Будинку Композиторів України на початку жовтня розпочався новий, вже другий сезон, праці, „присвячений 100-річчю з дня народження В. Леніна". На перших концертах було виконано десятки „творів" про Леніна, а на наступні заплянoвано: „Поему про Леніна" Шамо, „Росіє ти вітчизна" Мяскова, „З Леніном навічно" Філіпенка та багато подібного. На увагу у всьому тому репертуарі заслуговують хіба Соната для скрипки й фортп'яна композитора М. Скорика, „Фрески" Жуковського та деякі симфонічні твори таких відомих композиторів, як Ревуцький, Лятошинський, Г. Майборода, хоча в „Культурі і Житті" з 12 жовтня не подано ні їх назв, ані тематики. Новими в Будинку композиторів України будуть „Музичні дитячі ранки" та зустрічі слухачів з авторами лібрет до опер і композиторами музики до тих опер. Перша така зустріч має відбутися з О. Корнійчуком.

Чикаґівська Округа

(Закінчення зі стор. 1-ої.)

лейного року та намічені на цей рік завдання й їх здійснення виголосив головний секретар д-р Ярослав Падох. Він підмітив історичну ролю, яку виконав УНСоюз у національному опреділенні американських українців та з зорганізуванні їх у першій крайовій організації. Вказуючи ряд акцій, які вів і в яких брав та бере участь УНСоюз, він вказав на велику актуальність і вагу УНСоюзу у сучасному. Щоб дальше виконувати свої зобов'язання у відношенні до своєї громади, УНСоюз мусить постійно збільшувати кількість своїх членів та на них поширювати свою громадську та забезпеченеву службу. Перед у цьому повинна нести шикаґівська громада, відома зі своєї активности і чисельности. Рядом прикладів доповідач ілюстрував можливості оживлення союзової праці та збільшення союзової громади на терені Шикаґо й його околиці. При цьому він представив приявним нового обласного організатора УНС в якого область входить також шикаґівська територія, Євгена Репету. Він підмітив, що допомога цього кваліфікованого й досвідченого фахівця в асекураційних справах може допомогти Чикаґівській окрузі і її Відділам повернути давні успішні часи округи, під умовою, що всі Відділи охотно скористають з цієї допомоги та прикладно будуть співпрацювати з п. Є. Репетою. Після цього зайняв голос Є. Репета. Він подав напрямні співпраці з Відділами і загальні завваження щодо самої забезпеченевої праці та її високогуманну мету: забезпечити добробут одиниць і родин, виховання й освіту дітей та запевнити достатню старість забезпечених. Після доповідей розгорнулася дискусія, в якій забирали голос П. Питель, інж. В. Бережан, д-р Б. Мішкевич, М. Ткачук, І. Медіншин проф. М. Куропась, Р. Припхан, П. Врублівський Б. Вовчик і ін. Під кінець зборів встановлено черґу Відділів, з якими буде співпрацювати Є. Репета для збільшення їх членства. В часі гостини, яка відбулася після зборів, продовжувано розмови про оживлення праці місцевих Відділів. У зборах взяли участь місцеві головні урядовці інж. Степан Куропась, заступник головного предсідника, Іван Іванчук, головний контролер та пані Олена Олек, Тарас Шпікула і проф. Мирон Куропась, головні радні. В наступні дні, в суботу та неділю д-р Ярослав Падох та Євген Репета відбули ряд конференцій з представниками та урядами місцевих Відділів, обговорюючи їх збільшену активність для успішного закінчення цьогорічної ювілейної кампанії.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНСОЮЗУ

СУБОТА, 25-го ЖОВТНЯ 1969 р.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Збори Т-ва Зоря 69 Відд. о год. 7-ій вечора в домівці під ч. 33 East 7th St. Проситься прибути і вирівняти чл. вкладки. — Управа.

НЮАРК, Н. Дж. Місячні збори Т-ва Чорн. Січ — 14-ий Відд. о год. 7-ій веч. в Січовій Домівці при 690 Sanford Ave. Проситься членство прибути. — В. Роговський, предс., Ф. Мікулинець, кас., М. П. Отрок, секр.

ЧЕСТЕР, Па. Місячні збори Т-ва Т. Шевченка — 156 Відд. о год. 7:30 веч. Проситься прибути, бо є важні справи. — В. Новак, секр.

НЕДІЛЯ, 26-го ЖОВТНЯ 1969 р.

АСТОРІЯ, Н. Й. Місячні збори Б-ва св. о. Миколая — 5 Відд. о год. 6-ій веч. у власній домівці. Проситься чл. прибути. — Управа.

Посмертні згадки

АНДРІЙ ЗАПАРАНЮК, член УНС Відд. 240 Т-ва ім. Є. Коновальця в Клівленді, Огайо, помер 8 жовтня 1969 р. на 63 р. ж. Нар. 8 січня 1906 р. в Роковеч, Україна, до ЗСА прибув 1949 р., став членом УНС в 1950 р. Полишив в смутку дружину Анну, дочку Марію. Похорон відбувся 13 жовтня 1969 р. на цвинтарі св. ап. Петра і Павла в Парма, Огайо.
Вічна Йому Пам'ять!
О. Стецяк, секр.

ВАРАНИК ЄВА, членка УНС Відд. 170 Т-ва Укр. Січ в Джерзі Сиві, Н. Дж., померла 11 жовтня 1969 р. на 75 р. ж. Нар. в 1892 р. в Раві Руській, Угнів, Україна, прибула до ЗСА в 1897 р. і стала членкою УНС в 1933 р. Полишила в смутку синів: Василя і Семена та дочку Катерину і внука. Похорон відбувся 14 жовтня 1969 р. на цвинтарі Св. Хреста в Basking Ridge, N.J.
Вічна Їй Пам'ять!
Д. Дидик, секр.

СТЕФАН ПРОЦЬ, член УНС Відд. 388 Т-ва Запор. Січ в Честер, Па., помер 9. 25. 1969 р. на 87 р. ж. Народився в 1880 р. в Україні і став членом УНС в 1933 р. Полишив у смутку синів. Михайла, Івана Проць та дочку Марію, Катерину і Розалію. Похорон відбувся на цвинтарі Лонг Крофт, Лінвуд, Па.
Вічна Йому Пам'ять!
Секретар

ПЕТРО ЛЕСИК, член УНС Відд. 9 С-ва св. Марії в St. Clair, Pa., помер 23 вересня 1969 р. на 83 р. ж. Вступив до УНС в 1920 р. Полишив в смутку дружину Евфемію, синів: Йосифа, Франка, Михайла і Івана. Похорон відбувся 27 вересня 1969 р. на цвинтарі св. Миколая в St. Clair, Pa.
Вічна Йому Пам'ять!
Секретар

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ

ДЛЯ СКРІПЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ ПРАЦІ ВІДДІЛІВ ТА ОКРУГ УНСОЮЗУ І ДЛЯ УСПІШНОГО ЗАКІНЧЕННЯ ЦЬОГОРІЧНОЇ ЮВІЛЕЙНОЇ КАМПАНІЇ НА ПЕРЕДОДНІ XXVII КОНВЕНЦІЇ

— відбудуться —

ОКРУЖНІ ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ НАСТУПНИХ ОКРУГ:

Дата:	Місцевість:	Доповідачі:
8 ЛИСТОПАДА (субота)	**КЛІВЛЕНД** Укр. Народний Дім 2255 Вест 14 вул. Початок о год. 7 веч.	ЯРОСЛАВ ПАДОХ головний секретар ТАРАС ШМАГАЛА головний радний ЕВГЕН РЕПЕТА обл. організатор
9 ЛИСТОПАДА (неділя)	**ДІТРОЙТ** Укр. Народний Дім 4655 Мартин Ст. Початок о год. 3 по пол.	ЙОСИП ЛИСОГІР головний предсідник ВОЛОДИМИР ГІРНЯК головний контролер ІВАН ВАЩУК головний контролер ЕВГЕН РЕПЕТА обл. організатор
	ФІЛЯДЕЛЬФІЯ Домівка „Тризуба" 4930 Н. Брод Ст. (Загальні Збори) Початок о год. 2 по пол.	ВОЛОДИМИР СОХАН заст. гол. предсідника д-р ВОЛОДИМИР ГАЛАН голова Контрольної Комісії СТЕПАН ГАВРИШ головний радний ІВАН ОДЕЖИНСЬКИЙ головний радний
	ЯНГСТАВН Укр. Народний Дім 914 Франклін Аве. Початок о год. 4 по пол.	ЯРОСЛАВ ПАДОХ головний секретар ТАРАС ШМАГАЛА головний радний ЕВГЕН РЕПЕТА обл. організатор

ТАРЗАН, Ч. 6265. Дикун засідається проти Тарзана кунів

Під час того, як Тарзан вітає старого Гану, брата померлого ватажка Тані, небезпека підкрадається до нього з-позаду.

Погані дні, Тарзане! Той, що хоче війни з чужинцями, захопив контролю над нашим племенем!
Уважай, Тарзане!

Стривайте, мото-моти! Хто це той мото-мото, що атакує чоловіка з-позаду?

Син мого покійного брата, Ода! Він недобрий чоловік, Тарзане!